

LECIEĆ (192) *vb impf i prawdopodobnie pf*

impf (171), *prawdopodobnie pf* (21) [w tym: *praet* (14), *inf* (2), *imp* (2), *con* (2), *plusq*] *BierEz* K4v, M4, *RejWiz* 38v, 65v, 126, *OrzRozm* C3v, *BielKron* 21, *Mącz* 209c, *RejAp* 103v, *HistRzym* 11v, 55v, 95v, *BielSpr* 47v, 61v, *KochFr* 130, *KlonŻal* D2v, *BielSen* 7, *GrabowSet* P3v, *WujNT Apoc* 12/14, *KmitaSpit* A4, *KlonWor* 43.

Oba e jasne (w tym w pierwszym 1 r. błędne znakowanie).

inflecieć (17). ◇ *praes* 1 sg *leceć* (12). ◇ 3 sg *leci* (56). ◇ 1 pl *lecimy* (3) *OrzRozm*, *BielKron*, *WisznTr*, *lecim* (1) *KochDryas*, *leci(e)m* (1) *SkarŻyw*. ◇ 3 pl *leca* (35). ◇ *praet* 2 sg *m* -ś *leciął* (1). ◇ 3 sg *m* *leciął* (13). *f* *leciała* (3). *n* *leciało* (3). ◇ 1 pl *m pers* -chmy *lecieli* (1). ◇ 2 pl *m pers* -ście *lecieli* (1). ◇ 3 pl *m pers* *lecieli* (4). *m an* *lecieli* [*cum N* typu: *ptacy*, *żorawie*] (5). *subst* *leciały* (3). ◇ *plusq* 3 sg *m* *był leciął* (1). ◇ *imp* 2 sg *leć* (2). ◇ 3 sg *niech*, *niechaj leci* (2). ◇ 2 pl *lećcie* (1). ◇ 3 pl *niech leca* (1). ◇ *con* 1 sg *m* *leciąłbych* (2). ◇ 3 sg *m* *by leciął* (4). *f* *by leciała* (2). *n* *by leciało* (1). ◇ 3 pl *m pers* *lecieliby* (1). *subst* *by leciały* (1). ◇ *part praes act* *lecać* (15) [w tym: *KołakCath* Cv *może N sg m od LECĄCY*].

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Unosić się w powietrzu; volare Vulg, Cn* (112) :

a. *Poruszać się w powietrzu przy pomocy skrzydeł lub dzięki wrodzonym właściwościom* (o ptakach, owadach, czasem o ludziach) (82) : *ZOraw* *pthak wpaniły, á dobrze bacźny*, bo gdy oni *leca*: *wodza łobie obieraią*, ktoremu *łą posłufźni FalZioł* IV 25a, IV 25d, 28d, 29a; *MurzNT* 41 *marg*; *RejWiz* 98; *BibRadz* I 5a *marg*; *BielKron* 450; *RejZwierc* 70v.

lecieć z czym (4): *BierEz* K4v, M4; [*Jastrzqb*] *Pochwycił wnet Bážántá w nogi iáko trzebá. Y leciał z nim do lálá RejWiz* 65v; gdy do miłych *dzieci Z obłowem leci* [*orlica*]. *KochPieś* 32.

lecieć za kim, za czym (2): aby *łokoł tym přęczezy za nim* [*ptakiem*] *leca*ć *zonego zapędzenia tym moczniey vderzył pierfiami*. *FalZioł* IV 23b; *chćieli go* [*Krystusa*] *poimáć/ ále im vleciał*. *Kazali tedy Iudałzowi zá nim lećieć/ ktory wzleciawłzy vchwycił go w pás BielKron* 464v.

lecieć dokąd [w tym: *na co* (10), *do czego* (9), „*precz*” (7), *za co* (3), „*wzgorę*” (3), *ze zdaniem okolicznikowym* (3), *ku czemu* (2), „*tam*” (2), *do kogo* (1), *miedzy co* (1), *w co* (1), „*gdziekolwiek*” (1), „*wzad*” (1)] (44): *FalZioł* IV 17b, 20c, 32d; *BielKom* E8; *iż płod* [*ptastwa*] *gdyby łie odchował tedy potym leci* *gdzyeby chcyáł GliczKsiąź* Q3; [*ptaki*] *Leca* do onych *wabow RejWiz* 103v, 65v; *Leop Iob* 9/26; [*koń Pegazus skrzydlaty*] *leciał áż ná gorę Párnázum BielKron* 21; *Pervolo, Przelatam/ z yednego mieyłcá ná drugie leceć*. *Mącz* 506a; *RejAp* 103v; *GórnDworz* Q8, Ffv, Gg; *RejPos* A2, 56; *á bądź práwie człowiekiem á nie owym motylem co leci* *gdzie go wiátr poniełie*. *RejZwierc* 146v, 204; *BielSpr* 47v; *PaprPan* E2v; *SkarJedn* 402; *Lećiałbych co nadáley miedzy głuché láfy KochPs* 80; *KochFr* 130; *Przylećiał Strus ná pomoc do Rákus Orłowi/ Lećiał potym do Węgier BielSen* 7; *KochPieś* 32; *Revolo, Retro volo – Wzad lieczę*. *Calep* 922a; *WujNT Apoc* 12/14; *Ale potym vćiekłzy* [*papuga*] *lećiałá zá Morze*. *KmitaSpit* A4; *CzahTr* H4v; *Czáłem zá wodę leci* *gęsi łtádo KlonFlis* C3; *KlonWor* 45. *Cf Zwroty*.

lecieć skąd [w tym: *z czego* (5), *od czego* (1), „*z przelaje*” (1), „*skąd*” (1)] (8): *Orzeł niegdy leca*ć *z wyłoká/ Wźiał z łtádá máłego báránká BierEz* H2v; *RejPs* 115v; *Pan łie potym nie pytał/ łkąd leca*

gołębie *RejFig* Aa4; *Mącz* 506a; *RejPos* A2; *PaprpAn* E2v; Niech tu z Párnálfu lecą dwuwierzchniego Roie/ z pńczelnikow kráiu Attyckiego. *KlonŻal* D2v; *KlonFlis* C.

lecieć którędy [w tym: „mimo” (2), przez co (1), przed kim (1), za kim (1), „kędy” (1), „stronę” (1)] (7): *BielKron* 23v; *Mącz* 506a; Toż dopirko widząc ich [ojca i matki] ítárość odmłodzioną/ Z dáleka zagładáiąc lecą [bociany] przedlię ftroną. *HistLan* B2v; *RejZwierc* [121]; *PaprpAn* Fv; Praetervolo, Volando praetereo – Mimo lieczę. *Calep* 843a; *RybGęśli* C.

W porównaniach (5): iż ptacy iáko proch ípowietrza lecieli *RejPs* 115v; *LubPs* N6v; *RejWiz* 43v; ptaczy fie im dobrowolnie brác dawáli/ á lecieli nie ináczey iáko defzcz w namioty ich. *RejPos* 56; *SkarJedn* 402.

W kalamburze (1): (nagł) Nagrobek Gąłce. (-) [...] Iużeś leciał zá morze/ Gąłko/ iużeś w dole/ A czarnéy Perfephonie ízpaczkuiefz przy ítole. *KochFr* 130.

Przysłowie: Zlebyś íobie leczę tużył/ Iefliś z młodu nie záfużył. *RejZwierc* 237.

W charakterystycznych połączeniach: *lecieć daleko* (2), *prędko, rad, z radością*.

Zwroty: »lecieć wzgorę, ku gorze« [szyk zmienny] (3:2): *BierEz* M4; Sokoł leciał wzgorę *RejWiz* 126, 43v; A gdy leciał [*Ikarus*] ku gorze/ Słóńce wołk ítopiło *RejZwierc* 116v; miec ty kámieñ íto tyfięcy rázow wzgorę/ przedlię on nigdy fie nie zwyczái íam przez íię wzgorę *lecieć GórnDworz* Ff2.

»lecieć pod obłoki« (1): Tá [*pczoła*] rzekłá [...] Wolę iż moię [*dzieci*] bęcząc/ lecą pod obłoki, *RejZwierc* 121.

»lecieć precz« = *odlatywać, odlecieć* [szyk zmienny] (7): *BierEz* K4v; Pátrząc ná morłkie ptaki/ co pyánę íápáli/ [...] A gdy co vchwyćili/ tedy precz lecieli. *RejZwierc* 17v, 22; *HistRzym* 95v; *BielSen* 7; Zorawie czuiąc íimę/ precz lecieli. *KochPieś* 15; *PudłFr* 37.

»na wysokość lecieć« (1): Potym boska moc záćmiłá Gryfy/ iż gdy mnimáli ná wyfokóć lecieć ná niskóć ziemie ístępowáli. *HistAl* M5.

W przen (9) : iżby ínádniey ínadź wyrozumieć mogł drogę kędy wąż lezie/ [...] niżli kędy leći mył í ípráwá człowieká młodością vniefionego. *RejZwierc* [121].

lecieć od czego (1): Tákież náłz miły pater gdy w vlityc kuka/ Aby mu fie Gżegżółká gdzye w kácie ozwálá/ Iefliże też od gniazdá dálej nie leciałá. *RejWiz* 38v.

lecieć komu [= *do kogo*] = *zlatywać się* (1): Práwie to trzeciich ítanow íá włáfní wíparowie/ Bo im więc lecą ptacy gdy íiędą w obłowie. Bo co więc íi ízaleni z wieczorá nárzádzą/ To owi korzyść máią kiedy ráno íádzą. *RejWiz* 78.

Zwroty: »lecieć [koło kogo] kołem« = *otaczać, okręzać* (1): Cóż po tym? lecą koło niego kołem Pokuły rózné *GosłCast* 53.

»w niebo lecieć« (1): Bo káždego przełomi miłe przyrodzenie/ A rychley niżli w cnoty przywiedzye w zgorńzenie. [...] To iuż tám we łbie będzye táka dziwna trwogá/ Mnima by w niebo leciał niedba nic o Bogá. *RejWiz* 53v.

»z nogami lecieć do nieba« = *znaleźć się w raju za życia* (1): PÁpieźnicy więc mowią/ my bychmy wierzyli/ Kiedyby fie ná íedno/ iuż wízyfcy zgodzili. Ale kiedyby wízyfcy/ á częgożby trzebá/ íedno iuż y z nogámi/ ták lecieć do niebá *RejZwierc* 108.

»lecieć precz« = *odlatywać, odlecieć* (2): *BielSen* 11; Która [rozkosz] za łobą wieczny żal przynosi: Gdzie miłość włafnie pfczelęgo Ządła/ á iádowitégo: Leći kropelkę miodu zoftáwiwfy Precz/ miązfo wzdęty zły raz wczyniwfy. *GosłCast* 41.

»[z czym] lecieć wzgorę« (1): Więc niewiem co ieft lepsze s fwiátem krotko bywfy/ [...] A od niego odchodząc dáć w przemycie fkorę/ Czyli s cnotą do Pána lecieć profto wzgorę. *RejZwierc* 270v.

Przen: *Rozszerzać się, nabywać rozgłosu (o sławie, dobrej radzie)* (3) :

Zwroty: »[z kim] ku gorze lecieć« (1): Thákże też dobra rádá pánu káždemu/ álbo z nim ku gorze leći/ albo fie z dymem po ziemi włoczy. *RejZwierc* 41v.

»lecieć do nieba« (1): Abowiem iego [cnotliwego] flawá leći áż do niebá. *RejZwierc* 2.

»lecieć po światu« (1): Głofy lecą po fwiátu/ o iego [sławnego człowieka] zacności *RejZwierc* 114.

b. *Przenosić się w powietrzu, być unoszonym przez powietrze (o zjawiskach fizycznych i przedmiotach nieożywionych)* (30) : *RejZwierc* 115; iákíe więc zamieći W piałczyfych polách pędzi/ gdy pizchliwy leći [wiatr]. *KochPs* 116.

lecieć dokąd [w tym: w co (1), ku czemu (1), przed co (1)] (3): A iákoż tu ma dáć Pan [...] iáką fprawę ábo iákíe obaczenie przełożonym kroleftwá tákiego? s ktorego iáko dym leći przekłętwo przed Máyeftat fwięty iego. *RejZwierc* 189v. *Cf* »w niebo, ku niebu lecieć«.

lecieć od kogo (1): Nie roftrząlayże tego miedzy márne śmieći/ A niechay to iáko dym od ciebie nie leći. *RejWiz* 18v.

W porównaniach (3): A widził v łámego iáka párá z gęby/ Leći iáko gęfta mgłá *RejWiz* 169v, 18v; *RejZwierc* 189v.

Przysłowie: iefzcze fie ciefzymy omylnym pokoiem doczełnym náłzym/ ácz iuz y w tym pokoiu bárzo iákoś z drugich leći wełná/ á płatnieyfzy v nas fńadz wykręthácż z wichrowátą głowką niżli Ricerłki człowiek z buławą *RejZwierc* [28³]v.

W charakterystycznych połączeniach: *lecieć jako dym* (2); *dym leci* (2).

Zwroty: »w niebo, ku niebu lecieć« (1:1): *RejWiz* 69v; Foelix hostia, Tłufta offiárá/ álbo z którey dim ku niebu okficie leći. *Mącz* 133a.

»pędem lecieć« (1): Niech zóny frogich pohánców/ y dzieći Doświadczą/ iákim pędem wicher leći *KochPieś* 7.

»mimo uszy lecieć« (1): iż cokolwiek fmacznego przeczcífz álbo vflzyfz/ niechże to nie będzie v ciebie iáko miedzianym brzękiem/ ktory tylko iż mimo vfy leći *RejZwierc* 15v.

W przen (2) :

lecieć do kogo (1): Abowiem kto przegláda pokoy Rzeczypołpolitey/ [...] temu zábiega iákoby fie krew niewinna nie lała po ziemi/ á iákoby głos krzyczączy nie leciał o pomftę do Pána Bogá fwego. *RejZwierc* 141.

lecieć z czego (1): Potłukłby żyto iáko grad iáki tą Láćiná fwoią/ Ná głowie włofy od ftráchu mi ftoią. Lecą mu od tey frogiey Grámmátyki Z vft pielátyki. *KlonFlis* H3v.

a. *Być wyrzuconym, wprawionym w ruch* (18) : Wrzełczy báran leći fnopek *RejRozpr* Ev; Lapidatio, Kámionowanie/ to yeft gdzie gęfte kámienie lecą. *Mącz* 184b; *BielSpr* 61v, 73v; A ftrzáły záflaniály lecąc słońce iáfne *StrykKron* 702; *SzarzRyt* Cv.

lecieć dokąd [w tym: do czego (4), na kogo (2), w co (1)] (7): *FalZioł* IV 55c; *RejKup* i5v; bo łtrzała w łtronę leciała *HistRzym* 55v; leciał kámień do miáłtá zabił kilka Ludzi. *BielSpr* 61v; *SkarŻyw* 187. Cf »lecieć do nieba«.

lecieć skąd [w tym: od czego (1), z czego (1)] (2): *Fit magna lapidatio a muris, Gęłte kámienie leca od murów. Mącz* 184b; *GórnRozm* A3v.

lecieć którędy [w tym: imo co (1), przez co (1)] (2): áli kule z pułhakow imo vcho lecać wczorá podle mnie dwu/ dziś przedemną iednego zábili *GórnRozm* A3v; *SzarzRyt* Cv.

W porównaniach (3): *FalZioł* IV 55c; Kufle leca iáko grad *KochPieś* 21; *SzarzRyt* Cv.

Zwrot: »lecieć do nieba« [szyk zmienny] (2): Plewy leca do niebá/ kiedy wytykáia/ A nie ich to nie rułza chociaý przeklináia. *RejWiz* 163; *GórnDworz* Mm6.

W przen (1) :

Zwrot: »lecieć w kąć = być bezużytecznym (1): Bo łtym wiyátik leci w kąć Dofyc łie nas dzierzał ten błąd *RejRozpr* B4v.

2. *Przenosić się szybko z miejsca na miejsce po ziemi, bieć, pędzić, gnać; ruere Mącz, Modrz; pervolare, proripere Mącz; volare Cn* (17) : *Vrám Gázdá/ Rátá przebog Iużci leca/ nieczuię nog. (did) Y pádnie ná ziemię chrzęszczać zbroia. (-) MWilkHist* C4v; *O mátko/ mátko moiá/ toś mię opuściłá. (-) Opuściłám/ á lecać práwiem łie kwápiłá. GosłCast* 48; [*Józef*] *Wyśliznął łie: w ręku płáčz tylko zołtáwiwłzy/ Zátrzáłnął drzwi/ á leci/ z rádością iey [Jempsar] zbywłzy. GosłCast* 60.

lecieć dokąd [w tym: do czego (2), „dokąd” (1)] (3): *RejWiz* 103v; *RejZwierz* 77; *Quo se proripit ille, Dokąd ten łieci/ mknie. Mącz* 346d.

lecieć skąd [w tym: z czego (1), „ze wsząd” (1)] (2): *RejWiz* 103v; *podkáły łie vffy dobrze/ łecieli zobu łtron/ Thurcy wielkością przechodzili/ Krześciánie męłtwem BielKron* 256.

W porównaniach (2): *I dułzać drugich po łmiery Włbaczy na to gdy łię włwiercy. Lecie [!] tu Czart iako łlyepy Iuż im zamknie wlytky łkliepy. RejKup* 16v; *Ruit in dicendo, Prętko mówi by łeciał. Mącz* 361c.

W charakterystycznych połączeniach: lecieć daleko, z ochoty.

W przen (2) : *Lecz iedná [królewska sluga] przedłię ochotnieyła byłá/ Dáleko ná zad drugye zołtáwiłá. Wykrzyka lecać/ łkrzydłá iey pod nogi Sławá przydálá KochSz* C.

Zwrot: »lecieć pędem« (1): *Táki [księżyc] przedewłzytkimi/ polem rozmierzonym/ Leći obrzym vdatny pędem niewłściágnionym. KochFrag* 22.

Przen: *Bardzo czegoś łcieć, pragnąć, nie wahać się przed czymś* (3) :

lecieć do czegoś (2): *Wiele łłáchty y bogátých ołob leca do czynienia krzywł [feruntur ad iniurias] ludziom podłým á vbogim. ModrzBaz* 77; *dobrze czyniń iuż było cięłzko dziatkom ich/ á cnotá y boiazń Boża przychodziła im zpotem czołá ich/ á do łwiáta y rzeczy łwieckich łámo przyrodzenie łeciáło. SkarŻyw* 263.

Zwrot: »lecieć ołlep [na co]« = *robić coł bez wahańia* (1): *kiedyby nád nimi [ludem a motłochem] łmierć/ ábo tárás/ ábo iákie łrogie karánie niewiłáło/ łecieliby ołlep ná włzelákie złółci [in omne genus sceleris ruerent]. ModrzBaz* 73v.

a. *Atakować [na czym na kogo] (2)* : wolnością Polką zápaleni/ [...] nie iecháli áni pływáli/ ále ná kóniéch fwych po wodzie lecieli ná onego Mołkiewkiého Tyránná *OrzQuin R*.

Zwrot: »pędem lecieć« (1): wálz Hetman ftárał sie pilnie o to/ nie iákoby was pobudzał/ ále iákoby was/ którzyście przykrym przez niebezpieczeństwá pędem lecieli práwie/ zátrzymać mógl. *OrzJan 46*.

b. *O okręcie (1)* : Okręt pod żaglem/ Bog to wie gdzie/ leći/ W którym namilńszych moich dwoie dźieci. *GrochKal 10*.

3. *Spadać z góry na dół, upadać na ziemię; ruere Mącz, Cn; cadere, casare, decidere, labi Cn (58)* : Przydzye Iefień pochmurna/ álic lińtki lecą *RejZwierz 127v; Mącz 361c; KochPs 23*.

lecieć dokąd [w tym: na co (5), do czego (2)] (7): A gdy [*prochy*] lecą do wody/ tedy sie błyfkáią *RejWiz 151v*; hárdy Dyabeł z Niebá do Piekłá ná wieczne potępienie fwe był leciał. *OrzRozm C3v*; áż iedná więtfza nawałność przypadłzy/ podięłá okręt ná sie/ y rozerwála ij/ [...] srebro y złoto leciało ná dno *HistRzym 11v*. Cf »lecieć na doł«.

lecieć z czego (8): *RejWiz 94; OrzRozm C3v*; Przeto w Ewánieliey mowi Kryřtus: Widziałem Szátáná gdy leciał z niebá iako iálność *BielKron 467, 412*; Pátrzay gdzie fye obróci/ á broń swoię fklóni/ Iáko ná obie ftronie Mołkwá leći z kóni. *KochJez A2v*; Nie záwždy grad z góry leći/ Albo burza niebo fzpeci *KochPieś 47; KołakCath Cv; CiekPotr 4*.

W porównaniach (3): wćiekác im trudno było przed zadnimi ludźmi/ lecieli s koni iáko fno pie *BielKron 412; BielSpr 56v*; Lińt z drzewá lecą iáko deždź ziemię przyodzieie. *KołakCath Cv*.

Przysłowie: Lecz nie moiá o tym rzecz. gdyřz ia [*Rozpusta*], z kochánkami Swoiemi, nie iednom nic nie zwykłá budowác, Ale, gdy z gotowego gonty lecą, drugich Niepomyřlam przybiiác. *CiekPotr 4*.

Zwroty: »lecieć na doł« [*szyk zmienny*] (4): *BierEz Hv; Mącz 317a, 350c*; Bábá nie będąc táka/ pchnęłá ná vlicę Lotrá Leciał ná doł fzařzorem: odniořł wielką plagę *KlonWor 43*.

»lecieć na szyję« (1): Drudzy toná ná wodach/ drudzy w leřiech giná/ [...] Lecá s koni ná fzyię/ z gor sie wozy łámiá *RejWiz 94*.

W przén (3) : A pořuly im [*sędziom*] lecą od káźdego kráiu *RejWiz 77v*.

W porównaniach (2): *KochDryas [A3]*; do řmierci iáko do krefu/ dni fię nářze przymykáią/ á iáko kámięń z gory ná doł/ do niey leciem. *SkarŻyw 4*.

Zwrot: »na doł lecieć« (2): A my iáko fuchy lińt ná doł z drzewá lećim. *KochDryas [A3]; SkarŻyw 4*.

a. *Wypadać (o włosach) (1)* : Defluunt capilli, Lecá włofy. *Mącz 132a*.

b. *Z pozycji stojącej przyjmować pozycję leżącą, przewracać się, padać; labare Mącz, Cn; incidere Modrz; collabascere, collabefieri, collabescere, collabi, concidere, consterni, corruere, deruere, petere terram, procidere, prolabi, succidere, ruinam dare a. faeere Cn (36)* : *RejFig Dd3v; Mącz 361d, 448b*; A tho co my wedle dowćipu nářzého czynim/ by nawárowniéy/ by namiřterniéy/ leći/ á zá czářem ginie. *Oczko 2v*; Ieden raz álic řciáná iedná leći/ ktorá czart obálił *SkarŻyw 251*; Proporce y chorągwie z obu ftron fię chwieią/ Zbići lecą á ránni zář fćekáiąc mdleią *StryjKron 622*.

lecieć dokąd [w tym: na co (3), do czego (2)] (5): tedy oni fkráynych drzew popchnęli: zktorych iedno ná drugie lecąc/ obaláły fię/ á lecąc z obu ftron/ potłuky ludzi *ModrzBaz 104*. Cf *Zwrot*.

lecieć z czego (1): *ModrzBaz 104 cf lecieć dokąd*.

Zwrot: »lecieć do ziemię, na ziemię« [szyk zmienny] (2:2): *BielKron* 127; Labo, Padam/ lecę do ziemię. *Mącz* 180b; W tem leśie [...] ták byli Fráncuzowie drzewá podrábáli/ iż ítały nierufzáiac fię: ále íkoroby ich namniey rufzył/ tedy ná źiemię lećiały [occiderent]. *ModrzBaz* 104; *MWilKHist* D2v.

W przeni (1) :

Zwrot: »lecieć pod nogi« = *być upokorzonym, pokonanym* (1): Lud/ choway w opátrności/ ná wřzem dołkonáły/ Nieprzyiaćiel/ niech leći pod nogi/ zuchwáły *GrabowSet* P3v.

Przeni (23) :

a) *Tracić siły, słabnąć, umierać (o zdrowiu fizycznym człowieka); labare, labascere, oppetere, tabescere, Mącz* (9) : Labasco, Poczinam wátlec pádnać/ lećieć/ yufz mi na íchodzie. *Mącz* 180b, 105c, 296a, 437d, 479b; W cię [w grób] íácwa drogá/ Sliźnie fie nogá/ Ali lećimy/ Y w pośzrod źimy. *WisznTr* 20.

Zwrot: »lecieć do ziemię, o ziemię« [szyk zmienny] (2:1): *Marcescere desidia et ocio, Od leniřtwá y Proźnowánia lecieć o ziemię. Mącz* 209c; *SkarŻyw* 261; Swiát zemną wkoło chodzi/ iuż y tráćę mowę: Konam/ lecę do źiemię/ dayćie mi íwe ręce *GosłCast* 24.

b) *Upadać pod względem moralnym, przyjmować fałszywą naukę* (3) : A íáko ludzie márnne giná á leczá/ á kołyřzá fie íáko trzcíná od wiáthru/ gdy fie trefi gdzie ná íákiey częścí zyemie tákie zámieřzánie *RejAp* 66.

Zwrot: »lecieć w przepaść« (2): *Rzekł Auguřtyn [...] powřtáią prości á nieuczzeni do niebá fieğáią/ á my z nářzymi náukámi lećimy w przepáści. BielKron* 160v; *KochMRot* B4v.

c) *Niszczyć, ginąć (o Rzeczypospolitej, majątku itp); ad irritum cadere, claudicare, evanescere, inveterascere, labefactari, ad interitum ruere Mącz* (11) : Závřdy widziřł potomká przed oczymá řwemi/ Ktory będye řzáfował ořtátki twoiemi. Widziřł iż wiáry wřędzye miedzy ludźmi máło/ íákoby márnne wřzytko po tobie lećiało. *RejWiz* 58v; *Claudicat Respub. Leći/ Pádnie rzecz pořpolita. Mącz* 56c.

lecieć ku czemu (1): *Ad interitum ruere, Ku zniřczeniu lecieć. Mącz* 361c.

W porównaniu (1): widziřł íákořmy z Ołtarzá řpádnli/ y przez Káplaná iuż pierwey/ á potym y przez Krolá thák ná doł z wyřoká lećimy/ íáko hárdy Dyabeł z Niebá do Piekłá ná wieczne potępienie řwe był lećiał. *OrzRozm* C3v.

Zwroty: »pod nogi lecieć« = *być niszczone, trutowane* (1): Pod nogi lecá/ twych kořćiołow hoyne Ozdoby: w řprořne pořzło wřzywánie/ To/ co ku twey częći/ pořwięcono/ Pánie *GrabowSet* V.

»lecieć o ziemię, do ziemię« [szyk zmienny] (4:1): *Ad irritum spes mea cadit, Moyá nádzieyá leći o ziemię. Mącz* 347d, 180b, [407]d, 475b; Ínadź by był mogł miłościá tą/ ktorá miał przeciřwko Rzeczyřpolitey/ podeprzeć nieco tych rzeczy/ ktore znáćnie/ á widomie do ziemię lecá. *GórnDworz* B8.

Szereg: »lecieć i w niwecz się obracać« (1): *Cum cuncta auxilia Reipub. labefactari convellique videat, Gdy wřziřłtki pomocy Rzeczyřpolitey lecieć y w niwecz fie obráćć widzi. Mącz* 478d.

4. *Uplýwać szybko, mijać, przemijać (o czasie i zjawiskach odbywających się w czasie); volare Mącz, Cn; labi Cn* (5) : Nie závřdy piękna Zofiia/ Róža kwitnie/ y leliia: Nie závřdy człęk będye młody [...]. Czás wćieka/ íáko wodá/ A przy niem leći pogodá *KochPieř* 54.

W przeciwstawieniach: »lecieć ... nie bieżać, trwać« (2): Mądrzy zá ltórych wiekow thák bywáli/
Pomiernie ná wżem czáfow vżywáli. Mierne długo trwa á niemierne leći/ Ledwe więc czáfem iż
zołtáną śmieći. *RejZwierc* 217v; To wżytko porwie czás nie náfycony/ A nań nie naydzie na świećie
obróny. Leći nie bieży/ nie dościgłym lotém *GórnTroas* 30.

Frazy: »leca lata« (1): Volat aetas, Lecą látá/ prętko záchodzą. *Mqcz* 505d.

»czas leci« (1): Wámi [świadczył] pobitych dłuże/ trzódo moich dzieći/ Któré porwał nie fyty czás/
który włkok leći *GórnTroas* 9.

Synonimy: **2.** *biegać, bieżać, gonić;* **3.** *padać;* **4.** *bieżać.*

Formacje współrdzenne cf NADLECIEĆ.

Cf **LECAĆCY, LECENIE**

BZ